

Denne artikel er den tredje i en række om forskellige brugerorganisationers arbejde med brugerindflydelse. Artiklen er blevet til på baggrund af et interview med repræsentanter fra LAP. Artiklen handler om LAPs arbejde med brugerindflydelse og om reel indflydelse i forhold til brugerindflydelse til pynt.

LAP står for Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere. LAP er en ren brugerforening, hvor medlemmerne støtter hinanden, tager fælles initiativer, formulerer politikker og stiller krav i forhold til deres interesser. LAP har mellem 700-800 medlemmer, hvoraf en stor del er førtidspensionister.

Det kan betale sig at gøre noget

Når LAP arbejder for indflydelse til sine medlemmer, skal der være tale om reel brugerindflydelse – ikke brugerindflydelse til pynt.

Af Maria Trangbæk Ahrensburg og Jesper Henriksen, Socialt Udviklingscenter SUS

LAP arbejder for at sikre sindslidende menneskers rettigheder og mulighed for indflydelse. Steffen Østergård og Lars Aredondo fra LAPs landsledelse fortæller om nogle af de konkrete sager LAP har arbejdet med.

I 2006 var forslaget om 'Ambulant tvang i form af tvungen opfølgning efter indlæggelse' til debat. LAP blandede sig i debatten og var med til en demonstration for at vise deres modstand mod forslaget. LAPs protester blev taget alvorligt, og lovforslaget blev stoppet, fortæller Steffen Østergård. I forlængelse af protesterne nedsatte LAP en 'Tvangsgruppe', der primært arbejder med at lave PR og kontakte politikere. På denne måde arbejder LAP med at opnå indflydelse ved at påvirke den politiske proces.

Et andet eksempel på en gruppe i LAP, der arbejder for at få indflydelse på et konkret område er 'Bivirkningsgruppen'. Denne gruppe blev nedsat, fortæller Lars Aredondo: *"Fordi tidligere var der for eksempel ikke nogen psykiatere der vedkendte sig, at man kunne blive overvægtig på grund af bivirkninger [af en mediciner, red.]"*. Gruppen arbejder for at skabe opmærksomhed på problemer med bivirkninger og sætte fokus på maden på hospitaler, tilbud om motion og så videre. For at skabe opmærksomhed henvender LAP sig til lokalaviser og lokalradioer. Således arbejder LAP også på at få indflydelse ved at påvirke den offentlige debat og synliggøre mennesker med sindslidelses vilkår.

Opmærksomheden gav pote, således at der i dag er seks diætister modsat tidligere én ansat på Gentofte Sygehus. Lars Aredondo siger: *"Det lykkedes mig og de andre i den gruppe at gøre noget"* og han mener, at disse ændringer blandt andet skyldes LAP.

Indflydelse under indlæggelse

En af LAPs opgaver er at styrke psykiatribrugeres indflydelse på den behandling, de modtager under indlæggelser. Steffen Østergård er kritisk og siger: *"Man har ikke så meget indflydelse på behandlingen. De propper bare noget dope i en"*. For at øge indflydelsen fortæller Steffen Østergård og Lars Aredondo, at LAP har udformet et psykiatrisk testamente. I testamentet kan den sindslidende indskrive, hvilken behandling han/hun ønsker eller ikke ønsker i en situation, hvor psykiatrilovens betingelser for anvendelse af tvang skønnes at være opfyldt. Den sindslidende kan også give udtryk for ønsker i forbindelse med medicin, notere hvem der skal have aktindsigt, hvilke pårørende der skal kontaktes og så videre. Der er 11 punkter i testamentet, der skal udfyldes. Den sindslidende udfylder testamentet i en periode, hvor personen er psykisk stabil. Lars Aredondo siger, at testamentet dog ikke er en garanti for, at indholdet efterkommes. Han mener således: *"De [lægerne, red.] er forpligtet til at læse testamentet, og der er nogle ting, de er forpligtet til at overholde. Men det gælder for eksempel ikke ønsker angående medicin. Det er desværre medvirkende til at mange hopper fra behandlingen. Hvis der blev taget hensyn til at give folk den medicin, de kan tåle og som ikke har bivirkninger, så ville mange flere komme længere i behandlingen. Det er et punkt som ligger mig på sinde"*.

I forhold til rygeforbud på hospitalerne har LAP ligeledes reageret. Steffen Østergård fortæller, at hospitalerne vil nedlægge rygerummene og dermed tvinge folk til at være røgfri, når de har det dårligt. LAP mener ikke, at rygeforbudet er en god idé. De mener, at når sindslidende er indlagte, kan de ikke overkomme også at skulle forholde sig til ikke at måtte ryge. Blandt gruppen af psykiatribrugere viste det sig for nogle år tilbage,

at 50 % flere psykiatribrugere ryger end i normalbefolkningen.

Lars Aredondo siger, at ligesom der er gode eksempler på, at de sindslidende bliver hørt, ligeså vel er der dårlige eksempler. Lars har selv haft en negativ oplevelse under en indlæggelse på en lukket afdeling, hvor han var udsat for et voldeligt overgreb. Patientrådet tog det op overfor personalet, men Lars fik det indtryk, at *"reelt kunne vi kun bestemme om der for eksempel skulle spilles Trivial Pursuit om eftermiddagen"*. Lars klagede skriftlig, men det var samme holding han mødte. Han fik at vide, at patienter ikke kan tage stilling og at de kan ikke huske.

Brugerindflydelse - til pynt eller reel indflydelse?

Når LAP taler om brugerindflydelse, er der to forskellige måder indflydelsen kan ske på. Der kan være tale om reel indflydelse og der kan være tale om indflydelse til pynt.

Brugerindflydelse til pynt handler for eksempel om, at den sindslidende får lov til at vælge farve på væggene. Hvis der derimod er tale om reel indflydelse, er det ifølge Steffen Østergård for eksempel, når der skal ansættes personale på et botilbud eller at brugerne på et værested får indflydelse på økonomien. Steffen har selv oplevet at være med til at ansætte personale og han har oplevet, at brugerne, på det værested han kommer i, er blev spurgt, om brugerne havde en idé til, hvordan der kunne spares.

Lars Aredondo fortæller, at på det værested han benytter, har brugerne tildels indflydelse på ansættelse af nye medarbejdere. Der sidder en bruger med i ansættelsesudvalg sammen med tre af de ansatte. Brugerne bliver på den måde hørt, men har ikke lige så stor indflydelse som personalet. En gang om måneden er

der husrådsmøde. Det er på dette møde, at brugerrepræsentanten til ansættelsesudvalget bliver valgt. Det er frivilligt at deltage i husrådsmøderne. Møderne bruges til at beslutte, hvilke ture og kulturelle arrangementer der skal afholdes, og hvilke nyanskaffelser og computere der skal købes. På et af husrådsmøderne besluttede brugerne at ansatte en køkkenmedarbejder, der kunne fokusere på sundhed.

Brugerindflydelse er ifølge LAP også at påvirke den politiske proces, deltage i møder og skrive læserbreve. Endvidere handler det om at have indflydelse på dagligdagen, de steder hvor psykiatribrugere kommer. Det handler om at kunne påvirke resultatet – både i hverdagen og i forhold til politiske beslutninger.

Ingen er bedre end andre

På de enkelte væresteder mener Lars og Steffen ikke, at LAPs medlemmer har mere indflydelse end andre brugere af værestederne. Værestederne gør ikke reklame for LAP, så det må medlemmerne af LAP selv gøre. De ansatte forholder sig neutralt til dette. Lars Aredondo siger, at LAP ikke har direkte indflydelse på værestederne, men LAPs medlemmer kan øve indflydelse. På værestederne er det de ansvarlige ledere, der træffer beslutningerne, men LAP kan skubbe lidt til beslutningerne, hvis de ikke er enige.

Den store virkelighed

Indimellem blander LAP sig i den offentlige debat. Derfor har medlemmerne i LAP fået kurser i at lave pressemeddelelser. Kurserne gavnede alle medlemmerne i LAP herunder landsledelsen. Men kurser kan ikke stå alene, derfor er der i LAP blevet talt om, at lægge en strategi for hvordan LAP reagerer udadtil i forhold til pressen. Steffen Østergård fortæller, at det typisk er en formand for de lokale foreninger (FAPer), der bliver kontaktet af

pressen. Men i virkeligheden taler personen på vegne af hele landsledelsen. Og så andre udtaler sig, fortæller Steffen Østergård. Efter at LAP har fået flere ansatte, er de også begyndt at udtale sig. Menige medlemmer må gerne udtale sig, men det er for egen regning. Steffen mener ikke, at de ansatte bør udtale sig, da de er administratorer. LAP har besluttet at lave et brugererfarings-/ekspertnetværk, så alle ved, hvem pressen skal tale med, når der kommer en henvendelse. Steffen Østergård afslutter med at sige: *"I princippet er det ligegyldigt, hvem der udtaler sig, så længe det er noget, der står i vores principprogram"*.

Foreningsarbejdet

Selve foreningsarbejdet er ikke noget som medlemmerne bliver klædt på til. Derfor bliver det overvejet, om der skal nedsættes en arbejdsgruppe, der skal arbejde med, hvordan LAPs principper kommer til at skinne mere igennem på værestederne. Lige nu er der ingen strategi, men det kunne måske gøre LAP mere synlige, fortæller Steffen Østergård.

De almene medlemmer i LAP kan få indflydelse via et debatrum, hvor de kan skrive læserbreve til medlemsbladet, de kan være aktive lokalt, de kan bruge deres stemme på landsmøder og de kan deltage i arbejdsgrupper.

En anden måde LAP får indflydelse, er ved at enkeltpersoner i LAP er medlemmer af diverse råd. Her er der tale om medlemmer i Rådet for Socialt Udsatte, og diverse brugernævn i Danmark. Et medlem havde et job i et amt, hvor han var involveret i en sag omkring et bosted, hvor der var nogle utidssvarende gamle bygninger.

Hvor er vi nu...

LAP har i dag eksisteret i otte år. I den tid er LAP blevet et kendt navn og mange

personer ved i dag, hvad LAP er og arbejder for. At LAP er en etableret og kendt forening har givet mere indflydelse. En indflydelse der er kommet gennem erfaringer. Lars Aredondo fortæller om nogle af erfaringerne: *"Vi har nogle ting, som vi ved vedrører mange psykiatribrugere, og når vi kan argumentere for ændringer, så vækker det interesse hos politikerne. Hvis vi kan argumentere for, at noget er til gavn for mange, eller gavner samfundsøkonomien, så er det noget, der kan komme igennem"*.

Alt i alt mener de to medlemmer af landsledelsen i LAP, at det kan betale sig at gøre noget.